

ЗВІТ

ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Проекту

***«Плану заходів з реалізації у 2026-2027 роках
Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної
громади на період до 2027 року»***

***м. Лиман
2026***

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	3
<i>1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування</i>	6
<i>2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)</i>	9
<i>3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)</i>	32
<i>4. Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)</i>	34
<i>5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування</i>	35
<i>6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків</i>	37
<i>7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування</i>	43
<i>8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)</i>	44
<i>9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення</i>	47
<i>10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)</i>	49
<i>11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію</i>	50
<i>Список використаних джерел</i>	52
<i>Перелік виконавців</i>	53

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. СЕО – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм для забезпечення збалансованого (сталого) розвитку. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

СЕО проводиться згідно із вимогами Законів України «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки» та «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (із змінами, внесеними згідно з наказами Мінприроди від 29.12.2018 № 465 та від 18.07.2019 № 260).

Об'єктом даної стратегічної екологічної оцінки є проєкт *«Плану заходів з реалізації у 2026-2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року»*.

При підготовці документа враховано вимоги чинного законодавства України та стратегічних документів державного, регіонального та місцевого рівнів у сфері охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Методологія СЕО

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII). У цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 17.12.2012 № 659 затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище». 21 лютого 2017 року у Верховній Раді України було зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року та 10 квітня 2018 року підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12 жовтня 2018 року. Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки, який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, у першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення СЕО

У рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки документу державного планування – «Плану заходів з реалізації у 2026-2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року», було складено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та розміщено на офіційному сайті Лиманської міської ради, через соціальні мережі Facebook, Telegram та на платформі e-dem.ua від 01 травня 2026 року та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. Реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі № 01-05-25358-26.

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

У Звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, отримані від органів, зазначених у статтях 6-8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» щодо заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки: лист департаменту охорони здоров'я Донецької обласної державної адміністрації від 05.05.2026 № 01-21/1734/0/71-26 та лист департаменту екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації від 08.05.2026 № 10-17/696/90-26.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

План заходів з реалізації у 2026-2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року (далі – План заходів) є документом середньострокового планування. Це другий етап реалізації Стратегії, що конкретизує стратегічні цілі та завдання розвитку громади з урахуванням особливих умов функціонування Лиманської міської територіальної громади, а саме:

- перебування території громади в зоні активних бойових дій;
- ускладнений фізичний доступ до території громади;
- здійснення управління в умовах релокації органів місцевого самоврядування.

План заходів розроблений відповідно до оновлених цілей і завдань Стратегії.

План заходів з реалізації у 2026-2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 розроблений відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регіональної політики», Наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 року № 940) та Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 17.02.2020 №147/5-20 (в редакції розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 01.05.2025 №309/5-25).

З метою залучення всіх зацікавлених сторін до внесення змін до Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року (далі – Стратегія) та розробки Плану заходів, прийнято розпорядження начальника Лиманської міської військової адміністрації від 28.10.2025 №1281 «Про організацію роботи з розроблення змін і продовження терміну дії до 2027 року Стратегії розвитку Лиманської об'єднаної територіальної громади до 2025 року, затвердженої рішенням Лиманської міської ради від 22.11.2018 №7/56-2594, та Плану заходів із її реалізації на 2026-2027 роки» затверджено склад робочої групи і положення про її роботу.

Формування Плану реалізації Стратегії здійснюється на основі інтегрованого підходу, що поєднує елементи стратегічного, антикризового та відновлювального планування, і передбачає:

- сценарний підхід – розроблення альтернативних варіантів реалізації заходів залежно від розвитку безпекової ситуації (базовий, оптимістичний, песимістичний сценарій);
- адаптивність планування – забезпечення можливості оперативного внесення змін до Плану з урахуванням динаміки зовнішніх умов;
- ризик-орієнтованість – системне врахування безпекових, інфраструктурних, фінансових, демографічних та інституційних ризиків;
- проектно-орієнтований підхід – структуризація заходів у вигляді окремих проектів із визначеними цілями, індикаторами результативності, строками виконання, відповідальними виконавцями та джерелами фінансування;
- орієнтація на принципи відновлення «Build Back Better» – закладення передумов для сталого, безпечного та інклюзивного післявоєнного розвитку громади.

Реалізація Плану буде здійснюватися з дотриманням пріоритету безпеки. Забезпечення збереження життя і здоров'я населення є визначальним критерієм при прийнятті управлінських рішень. Заходи відповідають наявним і потенційним ресурсам громади, з урахуванням обмежень, пов'язаних із релокацією. Пріоритет надається забезпеченню потреб мешканців громади, зокрема внутрішньо переміщених осіб, у доступі до базових послуг, соціального захисту та підтримки. План поєднує заходи поточного реагування з підготовкою до післявоєнного відновлення та довгострокового розвитку громади.

З метою врахування інтересів представників зацікавлених сторін та інших бенефіціарів, проведено збір ідей програм та проектів до Плану заходів, що мають сприяти відновленню та розвитку Лиманської міської територіальної громади. Під час збору ідей проектів для Плану заходів надійшло 45 форм, які відповідають одному або декільком оновленим завданням Стратегії громади, Державної стратегії регіонального розвитку на період на 2021-2027 роки, спрямовані на досягнення суспільної вигоди, враховують безпекову ситуацію на території громади та країни в цілому, будуть реалізовуватись протягом 2026 - 2027 років, мають реалістичні передумови для реалізації та реальні джерела фінансування.

Проекти структуровані згідно визначених Стратегічних цілей.

За Стратегічною ціллю А. Безпека і стійкість через ефективне управління територіальною громадою.

За Стратегічною ціллю В. Свідома, активна та згуртована громада з потужним людським капіталом у соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.

За Стратегічною ціллю С. Створені умови для відновлення та економічного розвитку громади, в умовах воєнних.

Стан невизначеності, зумовлений дією воєнного стану, обумовив необхідність планування проєктів розвитку і відновлення Лиманської громади, які можуть бути реалізовані лише після завершення активної фази бойових дій і отримання фізичного доступу до населених пунктів Лиманської міської територіальної громади.

План реалізації Стратегії може переглядатися та коригуватися відповідно до змін безпекової та соціально-економічної ситуації. В разі не досягнення запланованих цілей протягом 2026-2027 років, період реалізації проєктів може бути подовжено та включено до наступних етапів реалізації Стратегії у межах розробки Плану заходів на 2028-2030 роки.

З метою забезпечення ефективної реалізації Плану передбачається впровадження системи моніторингу виконання заходів на основі визначених індикаторів результативності, проведення проміжної та підсумкової оцінки ефективності реалізації заходів, можливість коригування Плану за результатами моніторингу та з урахуванням змін зовнішніх умов.

До сфери охоплення СЕО документа державного планування відноситься оцінка наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від реалізації проєктних рішень.

Відсутність статистичних даних у 2024-2025 роках та високий ступінь невизначеності і непередбачуваності у сфері національної та регіональної безпеки ускладнює проведення об'єктивного аналізу та оцінки поточного стану навколишнього природного середовища в адміністративно-територіальних одиницях та повноцінний прогноз ймовірного подальшого стану навколишнього природного середовища громади.

З огляду на зазначене, аналіз поточного стану та прогнозування подальшого стану навколишнього природного середовища громади доцільно здійснювати, виходячи з реальних можливостей та наявних даних.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Лиманська міська територіальна громада розташована у Краматорському районі на півночі Донецької області. Площа територіальної громади: 1210 км².

Чисельність населення громади станом на 01.01.2022 року становила 39 600 осіб. Загальна кількість внутрішньо переміщених осіб станом на 01.01.2022 складала – 23 000 осіб.

На момент деокупації на території громади залишались лише 10,3 тис. осіб. На 01.01.2023 населення збільшилось до 13,9 тис. осіб. Але в зв'язку з близькістю до лінії фронту та активними бойовими діями кількість населення почало поступово зменшуватись. За оперативними даними чисельність населення, яке мешкала в громаді станом на 01.01.2026 склала 3,3 тисячі осіб. Кількість населення зменшилось з початку повномасштабного вторгнення в 12 разів.

З 40 населених пунктів Лиманської міської територіальної громади, 37 були протягом травня-вересня 2022 окуповані російськими загарбниками, 3 – залишилися підконтрольні уряду України (с. Закітне, с. Крива Лука, с. Каленики). З жовтня 2022 року вся територія Лиманської міської територіальної громади була деокупована.

Відповідно до Наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 Лиманська міська територіальна громада з 08.09.2023 року включена до переліку територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

Протягом 2022–2025 років унаслідок безпосередньої близькості до лінії бойового зіткнення територія громади зазнавала систематичних обстрілів з різних видів озброєння. Об'єкти інфраструктури отримали значні пошкодження, при цьому обстріли тривають і надалі, що призводить до подальшого руйнування. За таких умов відновлення інфраструктури та забезпечення нормальної життєдіяльності громади є неможливим.

Протягом 2024-2025 років проводилась евакуація в примусовий спосіб дітей з їх батьками або особами, які їх замінюють або іншими законними представниками з усієї території громади. На території Лиманської міської територіальної громади сімей з дітьми не залишилося. Чисельність населення громади продовжує скорочуватись внаслідок проведення евакуаційних заходів. У зв'язку з реальною загрозою життю та здоров'ю на теперішній час відсутній доступ до території громади, будь-які види зв'язку суттєво обмежені.

Станом на 01.12.2025 року, з метою збереження життя та здоров'я, найбільша кількість переміщених мешканців Лиманщини концентрується в Дніпропетровській, Київській областях та на території Донецької області, підконтрольній уряду України.

Клімат

Клімат формується під впливом ряду кліматичних факторів таких як температурний режим, випадіння опадів, циркуляція повітряних мас, а також рельєфом місцевості.

Особливості метеорологічних умов та топографії є одними з визначальних чинників, які мають вплив на просторове та часове розповсюдження забруднюючих речовин в приземному шарі атмосферного повітря. Варіації ключових метеорологічних параметрів (тиск, хмарність, атмосферна вологість, температура, швидкість та напрямок вітру, хмарність, сонячна радіація та ін.) впливають на формування специфічних стійких на певному часовому проміжку станів атмосфери, які і визначають рівні концентрацій забруднюючих речовин та їх часово-просторовий розподіл.

У кліматичному відношенні Лиманська міська територіальна громада відноситься до помірно-континентального: жарке, засушливе літо і порівняно холодна зима з нестійким сніговим покривом. Середня максимальна температура зовнішнього повітря найбільш жаркого місяця року $27,7^{\circ}\text{C}$, найбільш холодного місяця $-9,4^{\circ}\text{C}$. Річна сума опадів складає 375 – 556 мм на рік, більшість – в теплу пору року. Середнє значення відносної вологості складає 74%. Холодна пора року визначається дуже нестійкою погодою: у січні – проходження активних циклонів та атмосферних фронтів, які обумовлюють випадіння опадів різної інтенсивності у вигляді снігу та дощу, посилення східного, північно-східного, південно-східного вітру до небезпечних позначок та туманів. Влітку погода переважно спекотна та бездощова. Переважають західні і північно-західні вітри, які доволі часто приводять до засух.

Середня швидкість вітру 5-10 м/с. Максимальні швидкості вітру досягають 25-30 м/с. Середня температура у січні становить мінус $4-6^{\circ}\text{C}$.

Серед несприятливих кліматичних явищ слід виділити зимову відлигу, ожеледицю, промерзання ґрунту, весняні заморожування, сухі східні вітри, пилові бурі, град і часті тумани. Спека та дефіцит опадів у літній період обумовлюють надзвичайно високу пожежну небезпеку.

З кожним роком у громаді відмічається перевищення інтенсивності температурного росту, 2020 рік виявився найтеплішими за всю історію спостережень. Температура порівняно з багаторічними нормами зросла на $+2,5...+3,0^{\circ}\text{C}$. Стійке підвищення температури повітря спостерігалось у всі сезони 2020 року. Зимовий період виявився аномально теплим, адже метеорологічна зима не розпочалась, а сніговий покрив був майже відсутній.

Значення середньомісячних температур в січні, березні та жовтні перевищували норму на 4–7°C.

Природно-кліматичні умови території Лиманської міська територіальна громада можна охарактеризувати, як сприятливі.

Зміна клімату – процес, який безпосередньо або опосередковано пов'язаний з людською діяльністю та змінює склад земної атмосфери, що є додатковим чинником до природної мінливості клімату, яка спостерігається протягом порівнюваних часових періодів. Головним винуватцем глобального потепління вважається парниковий ефект.

Великі міста характеризується формуванням специфічного мікроклімату, за рахунок специфіки зміни аеродинамічних, радіаційних, термічних характеристик атмосфери та вологості. Виділення в містах великої кількості тепла, зміна газового та аерозольного складу повітря призводять до зростання температури повітря та формування так званих «островів» тепла. Стратифікація температури над великим містом у порівнянні з температурою прилягаючої місцевості може спостерігатися до висоти в кілька сотень метрів.

Збройна агресія Російської Федерації проти України спричинила ще більші виклики, тому питання формування дієвої кліматичної політики на всіх рівнях є ключовим для забезпечення «зеленого» відновлення. Відбудова України має відбуватися із врахуванням прогнозованих тенденцій зміни клімату, аналізу ризиків для різних секторів.

Масштабні пожежі, що виникають внаслідок ракетних та артилерійських обстрілів території України російськими військами на нафтопереробних заводах та нафтобазах, об'єктах інфраструктури, промислових об'єктах, у житлових кварталах призводять до потужних викидів в атмосферу забруднюючих речовин, у тому числі парникових газів – двоокису вуглецю, метану та закису азоту. Потужними джерелами викидів цих же речовин, а також водяної пари, є детонація боєприпасів, пересування великої кількості військової та допоміжної техніки (вантажних машин), яка працює на дизельному паливі, активне застосування авіації. Пересування важкої техніки, будівництво фортифікаційних споруд, бойові дії значно пошкоджують ґрунтовий покрив, у тому числі знижується його здатність до накопичення (секвестрація) вуглецю з атмосферного повітря. Лісові пожежі внаслідок обстрілів, знищення дерев для будівництва фортифікаційних споруд, вигорання трав'янистої рослинності істотно знижують здатність рослинного покриву на території поглинати двоокис вуглецю.

Ключовим елементом в дослідженнях з питань зміни клімату є розробка інвентаризації парникових газів, яка визначає якісно та кількісно головні джерела та поглиначі парникових газів. Цей елемент важливий у зв'язку з тим, що він є основою для наступного розвитку та уточнення методики оцінки джерел та поглиначів, а також забезпечує єдиний та безперервний механізм,

який дозволяє всім країнам, що підписали Рамкову Конвенцію про зміну клімату, оцінювати викиди парникових газів та їх відносний внесок до глобальної зміни клімату.

Наразі, аналіз ситуації в зоні конфлікту на території громади ускладнено через обмежений набір джерел інформації. Сьогодні на території громади не проводиться екологічний моніторинг, відсутня достовірна інформація про характер пошкоджень підприємств, ускладнена робота Державної екологічної інспекції Донецької області через відсутність доступу до частини території для проведення повноцінного обстеження.

Проект документу державного планування не дає можливості говорити про зміну клімату в межах громади. У випадку, якщо проект Плану заходів не буде затверджений, характеристики клімату ймовірно, залишатимуться на рівні теперішніх показників або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території громади.

Атмосферне повітря

Якість атмосферного повітря залежить від обсягів викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел забруднення. Основним забруднювачем атмосферного повітря в Україні та області є промисловість: вона робить майже вдвічі більше шкідливих викидів, ніж автотранспорт.

До початку війни на території Лиманської міської територіальної громади були наявні підприємства різних форм власності.

Бюджетоутворюючими підприємствами громади були підприємства залізничного транспорту структурних підрозділів Регіональної філії «Донецька залізниця» АТ «Укрзалізниця».

Основними промисловими об'єктами міської територіальної громади були наступні промислові підприємства (у тому числі за спеціалізацією виробництва):

- піску будівельного ДП ЗАТ «ТРЕСТ ДОНБАСТРАНСБУД» Краснолиманський пісчаний кар'єр, КТ «ТОВ «СТРОНГКОМ»;
- хліба та хлібобулочних виробів ТОВ «ЧАЙКА»;
- кормів готових для сільгосптварин ТОВ «ВИРОБНИЧО КОМЕРЦІЙНА ФІРМА «ЛИМАНСЬКИЙ КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД»;
- будівельних сумішей ПП «ПОЛІМІН ДОНБАС»;
- овочів консервованих натуральних ТОВ «ВСЕСТО»;
- виробів з бетону, суміші асфальтові для дорожнього покриття ТОВ «ЛЕМАН БЕТОН».

В галузі сільського господарства до 2022 року здійснювали виробничу діяльність 98 суб'єктів господарювання.

Активні бойові дії, спричинені повномасштабним вторгненням російської федерації, призвели до зупинки господарської діяльності суб'єктів господарювання, у тому числі всіх промислових підприємств. Виробничі потужності всіх підприємств у ході бойових дій зазнали значних пошкоджень, є випадки крадіжок майна.

Проводиться робота щодо документування завданих збитків, вивчення можливості відновлення виробничих процесів. Після виведення Лиманської міської територіальної громади із зони активних бойових дій, при сприятливій безпековій ситуації, стабільному електропостачанню та забезпеченості кадрами, підприємства планують відновити свою діяльність на території громади.

За інформацією Державної служби статистики України, викиди забруднюючих речовин та парникових газів у атмосферу від стаціонарних джерел забруднення за 2024 рік становлять 19 856,0 т (1,99 % від загальних викидів по Україні), що на 12,3% менше ніж у 2023 році. Крім того, обсяги викидів діоксиду вуглецю за 2024 рік склали 1,1 млн. т.

Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів (рівень звітування становив по Україні – 92,0%, по Донецькій області – 69,9%).

Значне зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у 2022–2024 роках пов'язано з:

- веденням активних бойових дій на території Донецької області та частковою окупацією частини територій;
- припиненням виробничої діяльності та/або переміщення в більш безпечні регіони країни окремих підприємств Донецької області.

Динаміку викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за 2020-2023 рр. Лиманської міської територіальної громади наведено по місту Лиман (за попереднім територіальним розподілом, так як органами Держстату статистичну інформацію сформовано з урахування нового територіального розподілу області тільки з 2021 року), з 2024 – Лиманська міська територіальна громада (згідно оновлених даних Головного управління статистики у Донецькій області).

Динаміку викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, тис. т.

Назва	2020	2021	2022	2023	2024
Лиманська міська ТГ	-	-*	-*	-*	0,004
м. Лиман	0,16	-*	-*	-*	-*
Краматорський район	-	43,43	-*	-*	-*
Всього по області ¹	750,96	744,12	218,8	161,7	19,9

-* дані відсутні.

Серед актуальних проблем розвитку громади є охорона атмосферного повітря на території Лиманської міської територіальної громади, так як стан повітря на території громади значно погіршується через бойові дії у прямий та непрямий способи. Прямий вплив – це детонування снарядів, використання артилерійської зброї та авіабомб. Непрямий – це пожежі в екосистемі, вибухи нафтобаз, атаки на промислові об'єкти тощо. Внаслідок чого відбуваються викиди забруднюючих речовин, таких як – пил, сполуки сірки, оксид вуглецю, діоксид азоту, свинцю та інші, які шкодять здоров'ю населенню. Потрапляння забруднюючих речовин в організм людини до органів дихання та травлення викликає ризик розвитку захворювання.

Проект Плану заходів не буде спричиняти негативний вплив на стан атмосферного повітря.

У разі незатвердження Плану заходів стан атмосферного повітря залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території громади.

Водні ресурси

На території Лиманської міської територіальної громади розташовано 9 лінійних водних об'єктів довжиною більше 10 км: р. Сіверський Донець, р. Нітриус (Нетриус), р. Біла, р. Жеребець, б. Дідів Яр, б. Жолобки, б. Питків Яр, б. Водяний Яр та р. Суха.

В межах Лиманської міської територіальної громади обліковується 112 площинних водних об'єктів (з них – 44 озера, 58 ставків та 10 водосховищ). Площа водного дзеркала площинних водних об'єктів при НПП – 2186,7844 га., а об'єм при НПП – 47294,938 тис.м³.

Сіверсько-Донецьким БУВР державний моніторинг поверхневих вод в межах території Лиманської міської територіальної громади у 2025 році здійснювався у відповідності з затвердженою Програмою у 4 пунктах моніторингу по р. Сіверський Донець: водозабір КП «Словміськводоканал», водозабір Слов'янського РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу», водозабір

КП «Компанія «Вода Донбасу» в канал Сіверський Донець-Донбас (Райгородська гребля) (масив поверхневих вод UA_M6.5.1_0005), нижче впадіння р. Казенний Торець (UA_M6.5.1_0006).

Вимірювання здійснювались згідно з встановленим переліком речовин: для визначення хімічного стану масивів поверхневих вод – 39 (згідно нумерації наказу № 45 від 06.02.2017); специфічних для суббасейну Сіверського Дінця – 16; фізико-хімічних показників – 13; показників, що можуть впливати на якість питної води – 6 (для масивів поверхневих вод, з якого здійснюється забір для задоволення питних та господарсько-побутових потреб населення).

Результати досліджень наведено в таблиці 2.2.

За узагальненими даними звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) за 2025 рік, на території Лиманської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області, в суббасейні р. Сіверський Донець (район басейну р. Дон), водокористування здійснював 1 водокористувач:

- Лиманське ВУВКГ КП «Компанія «Вода Донбасу» – забір води з підземних джерел (свердловин) в об'ємі 0,335 млн.м³ для використання на питні і санітарно-гігієнічні, виробничі потреби та передача населенню та іншим водокористувачам. Скид зворотних (стічних) вод в поверхневий водний об'єкт р. Сіверський Донець в об'ємі 0,011 млн.м³ забруднених з категорією «недостатньо-очищені» на спорудах біологічного очищення.

Для забезпечення базової потреби водою Лиманська громада облаштована 6 свердловинами завдяки Посольству Швейцарії в Україні, що представляє Дирекцію з питань розвитку та співробітництва Федерального департаменту закордонних справ Швейцарської Конфедерації в наступних населених пунктах: м. Лиман (2 одиниці), смт Новоселівка, смт Ярова, с. Яцьківка, с. Шандриголове.

Отримано одну мобільну водоочисну станцію, стаціонарно встановлену на причепі для легкового автомобілю від БО «БФ «Незламні духом» за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки в межах проєкту «Emergency mobile water treatment plant». Робота у цьому напрямку буде продовжена в 2026 році.

Таблиця 2.2 – Середньорічні концентрації показників у пунктах моніторингу за 2025 р.

Показник	р. Сіверський Донець			
	водозабір КП «Словміськ водоканал»	водозабір Слов'янського РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу»	водозабір КП «Компанія «Вода Донбасу» (Райгородська гребля)	нижче впадіння р. Казенний Торець
Алахлор, мкг/дм ³	0	0	0	0
Атразин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Хлорпірифос, мкг/дм ³	0	0	0	0
Алдрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Діелдрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Ендрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Ізодрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
ДДТ, мкг/дм ³	0	0	0	0
Пара-пара-ДДТ, мкг/дм ³	0	0	0	0
Діурон, мкг/дм ³	0	0	0	0
Ендосульфан, мкг/дм ³	0	0	0	0
Гексахлорбензол, мкг/дм ³	0	0	0	0
Гексахлорциклогексан, мкг/дм ³	0	0	0	0
Ізопротурон, мкг/дм ³	0	0	0	0
Пентахлорбензол, мкг/дм ³	0	0	0	0
Симазин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Трифлуралін, мкг/дм ³	0	0	0	0
Дикофол, мкг/дм ³	0	0	0	0
Квіноксифен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Аклоніфен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Цибутрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Циперметрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Дихлофос, мкг/дм ³	0	0	0	0
Гептахлор, мкг/дм ³	0	0	0	0
Тербутрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Нонилфеноли, мкг/дм ³	0	0	0	0
Антрацен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Флуорантен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Нафталін, мкг/дм ³	0	0	0	0
Бензо(а)пірен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Бензо(в)флуорантен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Бензо(к)флуорантен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Бензо(г,х,і)перілен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Індено (1,2,3-сd) пірен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Бензол, мкг/дм ³	0	0	0	0
Тетрахлорметан, мкг/дм ³	0	0	0	0
1,2-дихлоретан, мкг/дм ³	0	0	0	0
Дихлорметан, мкг/дм ³	0	0	0	0
Гексахлорбутадиєн, мкг/дм ³	0	0	0	0

Тетрахлоретилен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Трихлоретилен, мкг/дм ³	0	0	0	0
Трихлорметан, мкг/дм ³	0	0	0	0
Трихлорбензол, мкг/дм ³	0	0	0	0
Кадмій, мг/дм ³	0,0001	0,0001	0,0001	0,0008
Свинець, мг/дм ³	0	0	0	0,0041
Ртуть, мг/дм ³	0	0	0	0
Нікель, мг/дм ³	0	0	0	0,0048
Прометрин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Тербутилазин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Імідаклоприд, мкг/дм ³	0	0	0	0
Тіаклоприд, мкг/дм ³	0	0	0	0
Бісфенол А, мкг/дм ³	0	0	0	0
Антипірин, мкг/дм ³	0	0	0	0
Карбамазепін, мкг/дм ³	0	0	0	0
Мідь, мг/дм ³	0,004	0,004	0,0038	0,0043
Цинк, мг/дм ³	0,0058	0,0057	0,0052	0,0072
Хром, мг/дм ³	0,0037	0,0045	0,0042	0,0048
Марганець, мг/дм ³	0,076	0,073	0,082	0,138
Стронцій, мг/дм ³	1,152	1,216	1,327	1,631
Літій, мг/дм ³	0,026	0,025	0,027	0,031
Барій, мг/дм ³	0,048	0,054	0,052	0,063
Кобальт, мг/дм ³	0,0001	0,0001	0,0002	-
Залізо, мг/дм ³	0,054	0,06	0,056	-
Алюміній, мг/дм ³	0,069	0,07	0,07	-
Температура, °С	13,2	13,7	13,3	-
Розчинний кисень, мгО ₂ /дм ³	7,8	7,8	7,8	-
Феноли, мг/дм ³	0	0	0	-
Водневий показник, од. рН	7,9	7,9	7,9	-
Сухий залишок, мг/дм ³	825,3	800,5	810,7	-
Нітроген загальний, мг/дм ³	1,83	1,85	1,9	-
Амоній – іон, мг/дм ³	0,37	0,37	0,37	-
Нітроген амонійний, мг/дм ³	0,287	0,287	0,287	-
Нітрит – іон, мг/дм ³	0,068	0,059	0,06	-
Нітроген нітритний, мг/дм ³	0,021	0,018	0,018	-
Нітрат – іон, мг/дм ³	6,53	6,58	6,8	-
Нітроген нітратний, мг/дм ³	1,47	1,49	1,54	-
Фосфор загальний, мг/дм ³	0,36	0,37	0,38	-
Фосфат – іон, мг/дм ³	1,117	1,118	1,117	-
Фосфор ортофосфатів, мг/дм ³	0,365	0,366	0,365	-
ХСК, мгО/дм ³	17,33	17,3	17,17	-
БСК ₅ , мгО/дм ³	3,56	3,55	3,55	-
Питома електропровідність, мСм/см	1258,3	1221,2	1240,7	-
Хлориди, мг/дм ³	87,5	85,2	85,8	-
Сульфати, мг/дм ³	299,5	299,4	295,4	-
Нафтопродукти, мг/дм ³	0,027	0,027	0,028	0,04
Жорсткість загальна, ммоль/дм ³	8,1	8,1	8,1	8,5

Послуги з водопостачання та водовідведення надавало Лиманське ВУВКГ КП «Компанія «Вода Донбасу». Підприємство у своєму підпорядкуванні має: 237 км водопровідних мереж, в т.ч.: 118 км – каналізаційних мереж; 3 водонапірні станції; 1 очисна каналізаційна споруда; 27 свердловин.

За пропозицією Лиманського ВУВКГ КП «Компанія «Вода Донбасу», до програми заходів на 2025-2030 роки Плану управління річковим басейном Дону, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 р. № 1077-р включено захід «Реконструкція каналізаційних очисних споруд, каналізаційних насосних станцій та каналізаційних мереж м. Лиман Лиманської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області».

Водні ресурси представлені поверхневими та підземними водами. Основними факторами впливу є скиди недостатньо очищених стічних вод, поверхневий стік із урбанізованих територій та сільськогосподарське навантаження.

Планом заходів не передбачено заходи спрямовані на погіршення стану водних об'єктів, комунальних мереж водопостачання та водовідведення та системи знезараження питної води. У випадку, якщо проєкт документу державного планування не буде затверджений, то стан водних об'єктів та якість питної води залишаться незмінними.

Відходи

Питання операції з управління (збирання, перевезення, відновлення, видалення) побутових відходів в громаді є найактуальнішим і потребує негайного вирішення. Актуальність проблеми полягає в тому, що побутові відходи створюють санітарно-гігієнічну й епідеміологічну небезпеку внаслідок неприємних запахів і шкідливих хімічних сполук, які можуть бути присутні або утворюються в них при біологічному розкладанні органічних компонентів відходів. Відсутність належних умов надання послуг з управління побутовими відходами створює передумови для забруднення території, порушення благоустрою, що не тільки негативно впливає на довкілля (передусім на якість підземних, поверхневих вод і ґрунтів), але й псує естетичний імідж громади.

Через неналежну систему управління побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, відсутністю системи окремого збирання, сортування побутових відходів, велика кількість побутових відходів потрапляє на несанкціоновані, неконтрольовані сміттєзвалища.

На підставі даних обласного реєстру місць видалення відходів (згідно з Кодифікатором адміністративно-територіальних одиниць та територій

територіальних громад (КАТОТТГ), затвердженим наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 26.11.2020 № 290 (в редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України 12.01.2021 № 3), на території Лиманської міської територіальної громади відсутня інфраструктура місць видалення відходів за критерієм екологічної безпеки.

Станом на 01.01.2025 р. на території Лиманської міської територіальної громади обліковується 1 непаспортизоване місце видалення відходів, відповідно інформації по полігонам/звалищам побутових відходів за даними форми звітності № 1-ТПВ «Звіт про поводження з твердими побутовими відходами» за 2024 рік та попередні періоди.

На момент здійснення Звіту СЕО Плану заходів, статистичні дані щодо утворення відходів на території Лиманської міської територіальної громади за 2021-2025 роки відсутні.

Загальний обсяг утворення відходів згідно останніх даних були надані по місту Лиман (за попереднім територіальним розподілом, так як органами Держстату статистичну інформацію сформовано з урахування нового територіального розподілу області тільки з 2021 року) та наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Утворення відходів за 2020 рік

Назва	Відходи I-IV класів небезпеки, т	У т.ч. I-III класів небезпеки, т
м. Лиман	5717,2	1,1
Всього по області ¹	26981206,5	145268,8

Через військову агресію російської федерації проти України об'єкти житлово-комунального господарства громади зазнали та продовжують зазнавати величезних руйнувань і пошкоджень, що призводить до вкрай складних умов функціонування галузі та відновленню надання якісних послуг населенню.

КП «Лиманська служба єдиного замовника» – здійснювало обслуговування житлового фонду: 236 багатоповерхових будинків, з яких: пошкоджено – 211, зруйновано – 25. З урахуванням безпекової ситуації ведеться та буде подовжена у 2026 році робота щодо поточного ремонту житлового фонду та покрівель, відновлення процесів господарської діяльності підприємства, ліквідації наслідків бойових дій на території громади.

Станом на 01.10.2025 року із загальної кількості домогосподарств в приватному секторі – 14752 одиниці, згідно моніторингу пошкодженого та

зруйнованого майна, пошкоджено – 8625, зруйновано повністю – 2773 домогосподарств.

Наразі в зв'язку з проведенням активних бойових дій виконувати аварійно-відновлювальні роботи систем електро-, водо- та газопостачання неможливо через постійні ворожі обстріли, після закінчення бойових дій з урахуванням безпекової складової для обслуговуючого персоналу роботи будуть продовжені.

В зв'язку з посиленням обстрілів, продовженням активних бойових дій на території громади та неможливістю відновлення інфраструктури, централізоване опалення в період 2025-2026 не планується.

Військові дії, посилили проблему управління з відходами. Додалися відходи від залишків військової техніки, будівель, споруд та елементів інфраструктури, утилізація яких вимагає додаткових потужностей і неможлива без попереднього ретельного обстеження, розмінування та очищення від боєприпасів.

Сотні тон різного сміття побутового, від руйнації об'єктів, вже зараз становить загрозу для екології та здоров'я людей.

З метою запобігання екологічним ризикам та підтримання належного санітарного стану у 2025 році КП «Лиманський «Зеленбуд» здійснювало постійні заходи з прибирання, благоустрою, локалізації й ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ, очищення парків, вулиць, прибудинкових територій та кладовищ.

За 2025 рік вивезено 16,7 тис. м³ побутових відходів, у тому числі ліквідовано стихійних сміттєзвалищ обсягом понад 4,1 тис. м³.

З метою підвищення ефективності збору та вивезення відходів у громаді придбано два екскаватори-навантажувачі JSB для збирання та транспортування побутових відходів.

У 2026 році, в разі сприятливих умов безпеки, громада продовжить діяльність, спрямовану на покращення стану довкілля шляхом:

- проведення робіт із ліквідації стихійних сміттєзвалищ;
- відновлення зелених зон і благоустрою територій населених пунктів;
- впровадженні природоохоронних заходів у співпраці з міжнародними донорами.

У випадку, якщо Проєкт документу державного планування не буде затверджений, а заходи будуть не виконанні, а саме – очищення санітарних зон, зменшення екологічного навантаження та покращення санітарного стану території громади, фактор поводження з відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на навколишнє середовище на

території громади, враховуючи значну кількість відходів, що утворилися внаслідок бойових дій на території громади.

Земельні ресурси та ґрунти

Питання успішного розвитку громади багато в чому залежить від ефективного використання земельних ресурсів, виняткова цінність яких полягає в забезпеченні трьох фундаментальних властивостей: життєзабезпечення (як частина екологічної системи), чинник виробництва (в аграрному секторі, будівництві) і цивільний обіг (земельно – майнові відносини).

У структурі земельного фонду Донецької області 77% займають сільськогосподарські угіддя, ліси та лісовкриті площі – 7,7%, забудовані землі 7,5%, відкриті заболочені землі – 0,4%, відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом – 3,8%, інші землі – 3,6%.

За даними Головного управління Держгеокадастру в Донецькій області, загальна площа земель Лиманської міської територіальної громади становить 120 975 га, з яких:

- 69 035 га – сільськогосподарські угіддя,
- 26 101,8 га – лісогосподарського призначення,
- 8 555 га – природно-заповідного фонду та іншого природо-охоронного призначення,
- 5 461,1 га – водного фонду,
- 545,1 га – рекреаційного та оздоровчого призначення.

В галузі сільського господарства до 2022 року здійснювали виробничу діяльність 98 суб'єктів господарювання, з них: 1 приватне акціонерне товариство, 17 товариств з обмеженою відповідальністю, 78 фермерських господарств, 2 приватних підприємства.

У користуванні сільгоспідприємств та фермерських господарств знаходиться 39,5 тис. га сільськогосподарських угідь, в тому числі ріллі 36,4 тис. га. Всі сільгоспідприємства та фермерські господарства займалися вирощуванням зернових та технічних культур.

У 2025 році вели свою діяльність 4 фермерських господарства, які обробляли 1142 га. (В 2024 році працювали 5 підприємств – 2035 га). В сільгоспідприємствах Лиманської міської територіальної громади було зайнято близько 20 осіб.

Площа зернових культур під урожай 2025 року склала 438 га, технічних - 704 га. З безпекової ситуації аграрії зібрали лише 258 га зернових і 100 га технічних культур намолотивши 206 тон зерна і 100 тон соняшника.

Наразі актуальними проблемами розвитку аграрного сектору економіки є забруднення вибухонебезпечними матеріалами полів та близькість до лінії розмежування. Потребують розмінування близько 34,4 тис. га ріллі.

У зв'язку з безпековою ситуацією, сільськогосподарські підприємства, які здійснюють свою господарську діяльність, посіви під урожай 2026 року не планують.

До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами.

Проводиться робота щодо збору інформації по визначенню збитків внаслідок проведення бойових дій, завданих сільськогосподарським підприємствам, а також роз'яснювальна робота щодо необхідності належного документування завданих збитків шляхом внесення відповідних відомостей до єдиного реєстру досудових розслідувань.

Ґрунти Лиманської міської територіальної громади представлені чорноземами, лучно-чорноземами, дерновими, дерново-підзолистими.

Основні показники антропогенного впливу на ґрунти такі: водна ерозія; дефляція (вітрова ерозія); забруднення; вторинне засолення і заболочування; опустелювання; відчуження земель для промислового та комунального будівництва; виснаження земель.

Необхідною умовою для забезпечення охорони родючості ґрунтів та ефективного ведення господарської діяльності є раціональне використання ґрунтових ресурсів, створення сприятливого екологічного середовища, покращення і підвищення ерозійної стійкості природних ландшафтів.

Внаслідок вибухів снарядів відбувається знищення верхнього родючого шару ґрунту. Утворення величезних воронок від вибухів снарядів, риття траншей, будівництво фортифікаційних споруд, переміщення важкої техніки – все це призводить до значних змін ландшафту. Внаслідок забруднення ґрунтів паливно-мастильними речовинами та іншими нафтопродуктами знижується водопроникність, витісняється кисень, порушуються біохімічні та мікробіологічні процеси. Як наслідок, погіршується водний та повітряний режим, обіг поживних речовин, порушується кореневе живлення рослин, гальмується їх ріст та розвиток, що призводить до їх загибелі.

У випадку, якщо проєкт Плану заходів не буде затверджений, завдання не будуть вирішені, стан земельних ресурсів на території громади, більш ймовірно, залишатиметься на рівні теперішніх показників або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території громади. Тому, що величезні воронки, риття траншей, будівництво фортифікаційних споруд,

рух важкої техніки — все це призводить до значних змін ландшафту. Внаслідок цього відбувається деградація рослинного покриву, посилення вітрової та водної ерозії. Забруднення ґрунтів паливно-мастильними матеріалами та іншими нафтопродуктами, яке відбувається внаслідок руху та пошкоджень сухопутної військової техніки. Також, в ґрунтах, забруднених паливно-мастильними матеріалами, знижується водопроникність, витісняється кисень, порушуються біохімічні та мікробіологічні процеси. Внаслідок цього погіршується водний, повітряний режими та обіг поживних речовин, порушується коренева живлення рослин, гальмується їх ріст і розвиток, що спричиняє їх загибель.

Рослинний і тваринний світ, природно-заповідний фонд, екомережа, Смарагдова мережа

Територія характеризується наявністю природних та напівприродних екосистем. Біорізноманіття зазнає впливу через господарську діяльність, фрагментацію середовищ існування та урбанізацію.

Лиманську міську територіальну громаду називають легенями індустріального краю, бо на її території знаходиться 35,2 тис. га. лісів, частина Національного природного парку «Святі гори», заповідник «Крейдяна флора», багато заказників, сотні озер і озерець, р. Сіверський Дінець, близько 200 баз відпочинку і оздоровчих таборів, профілакторій «Щуровський», заповідник «Крейдова флора».

Крейдова флора – єдина ділянка в Україні, де взяті під охорону природні бори з сосною крейдяною. Особливістю Крейдової флори є сильно пересічена місцевість і велика кількість крейдових схилів, розрізаних ярами, що спадають до Сіверського Дінця. Все це створює різноманітні умови для різних видів флори і фауни і формує надзвичайно яскраві краєвиди. Тут охороняються рослини, які зустрічаються тільки на крейдяних відшаруваннях і ростуть разом із гірськими рослинами.

Охорона лісу на території Лиманської міської територіальної громади до вторгнення здійснювали 4 лісництва.

Південно-Східне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства листом від 29.06.2023 № 01-08/544 повідомило, що внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України адміністративну будівлю Донецького обласного управління лісового та мисливського господарства за адресою: м. Лиман, вул. Костянтина Гасієва, 1-А, було зруйновано, внаслідок чого знищено робочу документацію для здійснення його повноважень та функцій.

Рослинний світ території Лиманської міської територіальної громади представлений степовими, лісостеповими і заплавними формаціями флори.

Невід'ємним компонентом природи Лиманської міської територіальної громади є тваринний світ. На території області налічується 25 тис. видів різноманітних систематичних груп, у тому числі 24 тис. видів безхребетних (молюски, комахи, павукоподібні, черви та інші). Постійно перебувають та фіксуються під час міграції близько 300 видів птахів і 49 видів ссавців. Понад 140 видів є рідкісними для регіону. Майже 70 видів наземних хребетних тварин віднесено до категорії мисливських.

Природно-заповідний фонду (далі – ПЗФ) охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання.

На території Лиманської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області знаходяться наступні об'єкти природно-заповідного фонду:

- відділення «Крейдяна флора» Українського степового природного заповідника НАН України площею 500,0 га;
- національний природний парк «Святі Гори» площею 26511,0 га;
- ландшафтний заказник місцевого значення «Ямполівський» площею 77,0 га;
- гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Джерела» площею 0,1 га.

Перспективні для заповідання території в межах Лиманської міської територіальної громади:

- ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Криволуцький» площею 217,72 га;
- ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Закітнянський» площею 280,6 га.

На території Лиманської міської територіальної громади Донецької області частково знаходяться території Смарагдової мережі:

- Ukrainskyi Stepovy Nature Reserve / Український степовий природний заповідник (код UA0000019), відділення «Крейдова флора», площею 520,21 га;
- Sviati Hory / Святі Гори (код UA0000029) площею 28383,11 га;
- Kreminski Lisy / Кременські ліси (код UA0000069) площею 117,70 га.

Відповідно до регіональної схеми формування екологічної мережі Донецької області в межах Лиманської міської територіальної громади розташовані ключова територія національного рівня Святогірська та сполучна територія національного рівня Сіверсько-Донецька.

Військові дії на території громади несуть загрозу рослинному та тваринному світу. Це може бути безпосередня шкода, наприклад, загибель чи травмування внаслідок вибухів, розлякування через нетиповий шум, вимушена зміна міграційних параметрів чи зимових циклів тощо. А також опосередковані наслідки війни: різноманітне забруднення середовища існування і

белігеративна трансформація (трансформація природного ландшафту внаслідок військових дій чи інших воєнно-технічних заходів) оселищ, цілковита їх втрата внаслідок вирубування, вигорання, переміщення військової техніки, дислокації військових підрозділів, нищення чи блокування екологічних коридорів тощо.

На території громади наявні об'єкти природно-заповідного фонду, які потребують дотримання режиму охорони.

Виконання Плану заходів не спричинятиме додаткове техногенне навантаження на рослинний і тваринний світ, природно-заповідний фонд, екомережу, Смарагдову мережу. Можна зробити висновок, що у разі не затвердження документу державного планування стан рослинного, тваринного світу на території з природоохоронним статусом, території та об'єктів Смарагдової та екомережі залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території громади.

Об'єкти культурної спадщини

На території громади наявні об'єкти культурної спадщини, які потребують збереження та врахування під час планування діяльності.

Культурна спадщина Лиманської міської територіальної громади є важливою складовою її соціального та гуманітарного потенціалу, а також основою формування локальної ідентичності та згуртованості населення. В умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення питання збереження і розвитку культурної спадщини набуває особливого значення.

Внаслідок активних бойових дій культурна інфраструктура громади зазнала значних руйнувань. Це призвело до суттєвих втрат у сфері матеріальної культурної спадщини та ускладнило доступ населення до культурних послуг.

Стратегічні документи громади визначають збереження культурної спадщини та розвиток локальної ідентичності як один із ключових напрямів розвитку. Зокрема, передбачено створення умов для охорони об'єктів культурної спадщини, їх раціонального використання, популяризації культурного потенціалу громади та інтеграції культурної складової у процеси відновлення території.

Таким чином, культурна спадщина Лиманської міської територіальної громади, попри значні втрати, зберігає важливе значення для відновлення соціальної згуртованості, формування ідентичності та забезпечення сталого розвитку громади у післявоєнний період.

Стан здоров'я населення та аналіз захворювання

Відповідно до інформації головного управління статистики у Донецькій області чисельність населення у регіоні має тенденцію до скорочення, що спричинено від'ємним природним приростом та особливо складними та небезпечними умовами проживання у прифронтових населених пунктах.

Станом на 01.10.2025 року на обліку перебувало 21316 внутрішньо переміщених осіб, з них: 1047 – особи з інвалідністю, 13371 – особи пенсійного віку. За період з 24.02.2022 року зареєструвалось 2639 внутрішньо переміщених осіб.

На території Лиманської міської територіальної громади впродовж багатьох років спостерігається скорочення чисельності населення, що пов'язано зі специфікою демографічних процесів, трудовою міграцією, з економічною кризою та з бойовими діями на території України.

В охороні здоров'я галузь була представлена: 2 лікарнями, 12 сімейними амбулаторіями, 16 медичних пунктів тимчасового базування, цілодобовим пунктом невідкладної медичної допомоги, станцією швидкої медичної допомоги, Науково-дослідним інститутом травматології і ортопедії Донецького національного медичного університету, Обласною травматологічною лікарнею.

З початком бойових дій Науково-дослідний інститут травматології і ортопедії Донецького національного медичного університету вимушено був переміститися до м. Кропивницький, де продовжує надавати вузькоспеціалізовану медичну допомогу населенню.

Також з 2022 року медичну допомогу надає структурний підрозділ клініко-діагностичної поліклініки КНП «Лиманська ЦРЛ» в м. Кривий Ріг, де працюють та надають медичну допомогу 7 лікарів, відкрито денне відділення з ліжковим фондом на 6 ліжок.

В КНП «Лиманська центральна районна лікарня» медичну допомогу вторинного рівня надають 12 лікарів. Ліжковий фонд закладу складає 40 ліжок (в т.ч. 2 анестезійні ліжка інтенсивної терапії), з них 20 ліжок хірургічного відділення та 20 – терапевтичного. Працює кабінет рентгенологічної діагностики, клініко-діагностична лабораторія та стоматологічний кабінет.

За 2024 рік:

Розповсюдженість – 252,99 на 1000 населення.

Захворюваність – 111,42 на 1000 населення.

Народжуваність новонароджених – 0,18 показник на 1000 населення.

Смертність 190 померлих – 8,4 показник на 1000 населення.

Станом на 01.01.2025 року в Центрі зареєстровано 22716 пацієнтів з яких 3750 осіб – діти віком 0-17 років.

Кількість звернень до Центру з приводу захворювань:

Класи захворювань	2023	2024
Гострі респіраторні захворювання	451	570
Серцево-судинні захворювання	3403	3259
Хвороби органів травлення	148	244
Ендокринні захворювання	304	499
Хвороби опорно-рухового апарату	322	382
Хвороби сечостатевої системи	30	136
Дерматологічні	39	47

Кількість укладених декларацій:

Станом на 01.01.2021 р.	Станом на 01.01.2022 р.	Станом на 01.01.2023 р.	Станом на 01.01.2024 р.	Станом на 01.01.2025 р.
35 282	35 832	30 656	24 527	21 302

У разі подальшого погіршення безпекової ситуації на території Лиманської громади планується переміщення КНП «Лиманська ЦРЛ» до м. Кременчук Кременчуцького району Полтавської області та відкриття стаціонарного паліативного відділення на 35 ліжок.

Для надання первинної медичної допомоги населенню громади КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» працювали 8 сімейних лікарів амбулаторій в населених пунктах: Ярова, Рубці, Новоселівка, Дробишеве; мікрорайонах «Південний», «Заводський» та міської амбулаторії м. Лиман. Також залучаються спеціалісти міжнародних організацій: «Лікарі без кордонів», «Проект надії», «Міжнародний медичний корпус», які щотижнево виїжджають в старостинські округи громади.

5 сімейних лікарів продовжують надавати консультативну медичну допомогу онлайн задекларованим мешканцям Лиманської громади, які тимчасово вимушено змінили своє місце проживання.

Кількість укладених декларацій станом на 01.10.2025 року по КНП «ЦПМСД» Лиманської міської ради складає 20 918.

В зв'язку з продовженням активних бойових дій, значна кількість мешканців громади виїхали в більш безпечні регіони України, зменшилась і чисельність наданих медичних послуг.

Протягом січня-вересня 2025 року:

- проведено прийомів лікарями – 18867 (81,7% до показника 9 місяців 2024 року);
- оформлено направлень до профільних спеціалістів – 7541 (56,7%);
- виписано електронних рецептів за програмою «Доступні ліки» – 2150 (99,8%).

КНП «ЦПМСД» Лиманської міської ради у 2026 році буде прагнути до збільшення та удосконалення обсягу надання первинної медичної допомоги населенню, яке залишилося на території Лиманської громади, а також на збереження кількості задекларованих мешканців громади за сімейними лікарями.

На даний час керівництво займається пошуком приміщення для релокації однієї амбулаторії та адміністративно-господарської структури.

Комунальними некомерційними підприємствами укладені договори з Національною службою здоров'я України за 2 видами пакетів медичних послуг за програмою медичних гарантій.

Лікувально-профілактичні заклади громади планують надавати такі види медичної допомоги:

- Швидка та невідкладна медична допомога.
- Амбулаторно-поліклінічна допомога різним групам населення по наступним профілям: терапевтичний, хірургічний, отоларингологічний, офтальмологічний, травматологічний, ендокринологічний, неврологічний, акушерсько-гінекологічний, інфекційний, педіатричний, стоматологічний, кардіологічний та інші.
- Стаціонарна допомога населенню: терапевтичного, хірургічного, травматологічного, неврологічного, акушерсько-гінекологічного профілів та інфекційного для дітей та дорослих.

На реалізацію заходів з охорони здоров'я у 2026 році з бюджету громади заплановані кошти для забезпечення ліками та медичними засобами пільгової категорії населення (118 осіб), хворих на ВІЛ-інфекцію і СНІД та її профілактику, на туберкульоз та його профілактику, захворювання серцево-судинної системи, на гемофілію та орфанні захворювання, забезпечення ветеранів великої вітчизняної війни та учасників бойових дій та членів їх родин та інші.

Також планується за рахунок благодійних організацій придбання медичного обладнання для поновлення роботи поліклініки та стаціонарних відділень, придбання медичного обладнання для відкриття стаціонарного паліативного відділення.

Серед актуальних проблем ризику захворювання залишається потрапляння до організму людини забруднюючих речовин, які надходять до довкілля внаслідок бойових дій.

План заходів дає можливість забезпечення доступності та якості публічних послуг з урахуванням безпекової ситуації. Негативний вплив на життя та здоров'я населення громади не очікується.

Аналіз поточного стану навколишнього середовища, в тому числі здоров'я населення, дозволив виявити основні проблеми, що стосуються Лиманської міської територіальної громади.

Усі складові докільля перебувають у взаємозв'язку. Зміни у стані однієї складової можуть спричиняти вплив на інші компоненти, що враховано при оцінці наслідків реалізації документа.

Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення на рівні місцевої влади доцільно провести SWOT-аналіз.

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень.

Результати SWOT-аналізу наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Проблеми та реальні можливі шляхи їх вирішення Лиманської міської територіальної громади

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Вигідне географічне розташування громади на перетині трьох областей та потужний транспортно-логістичний потенціал (найбільший залізничний вузол області).</p> <p>2. Значний аграрний і природно-ресурсний потенціал (велика площа ріллі, наявність корисних копалин), наявні вільні земельні ділянки для інвестиційного використання.</p> <p>3. Наявність природних екосистем і лісових масивів та практичний досвід екологічного моніторингу й ліквідації наслідків бойових дій.</p> <p>4. Готовність мешканців до повернення та участі у відновленні громади.</p> <p>5. Потужний людський капітал у сферах освіти, соціального захисту, медицини та цивільної безпеки, здатний працювати в умовах кризи.</p> <p>6. Розвинена адміністративна та інституційна спроможність до ефективного управління територіальним розвитком, планування та реалізації інвестиційних і відновлювальних проєктів.</p>	<p>1. Масштабне мінне та вибухонебезпечне забруднення земель, у тому числі сільськогосподарських, що обмежує їх використання.</p> <p>2. Деградація природного середовища та неефективне управління земельними ресурсами (руйнування екосистем, забруднення ґрунтів і вод, втрата даних та складність адміністрування)</p> <p>3. Скорочення та відтік трудових ресурсів, зокрема молоді, фахівців і підприємців, що призводить до дефіциту кадрового потенціалу в ключових секторах економіки, аграрної, енергетичної, соціальної та медичної сфер.</p> <p>4. Обмежена спроможність громади до економічного відновлення через тривалу небезпечну ситуацію та нестабільне функціонування території.</p> <p>5. Ослабленість гуманітарної сфери (потрібні додаткові фінансові ресурси на відновлення надання послуг у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг).</p> <p>6. Руїнація та пошкодження комунальної та соціальної інфраструктури громади.</p> <p>7. Зруйнована та пошкоджена економічна й аграрна інфраструктура, включно з об'єктами</p>

<p>7. Функціонуючі комунальні служби, здатні забезпечувати благоустрій і поводження з відходами в кризових умовах.</p> <p>8. Досвід забезпечення енергетичної стійкості та впровадження інфраструктурних інновацій для безперебійної роботи об'єктів критичної інфраструктури.</p> <p>9. Досвід і репутація громади як надійного партнера міжнародних та міжмуніципальних програм.</p> <p>10. Розроблена маркетингова Стратегія, визначений Бренд території.</p>	<p>переробки, зберігання.</p> <p>8. Порушення логістики та транспортної доступності, що ускладнює збут продукції, постачання ресурсів і розвиток бізнесу.</p> <p>9. Зростання витрат виробництва (енергія, паливо, матеріали, тарифи), що знижує конкурентоспроможність місцевого бізнесу та агросектору.</p> <p>10. Низька інвестиційна привабливість громади та обмежена здатність залучати приватний капітал.</p> <p>11. Висока залежність від зовнішньої допомоги та донорського фінансування за обмежених власних бюджетних ресурсів.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Завершення активних бойових дій і поступова стабілізація безпекової ситуації в громаді.</p> <p>2. Реалізація програм розмінування, екологічного очищення та відновлення природних територій.</p> <p>3. Комплексне відновлення житлової, соціальної та комунальної інфраструктури з підвищенням якості життя населення.</p> <p>4. Відновлення роботи залізничного транспорту та формування логістичного хабу регіонального рівня.</p> <p>5. Повернення населення, відновлення бізнес-активності та зростання податкових надходжень до бюджету громади.</p> <p>6. Створення нових робочих місць у сферах відновлення, АПК, логістики, будівництва та послуг.</p> <p>7. Доступ до державних і міжнародних програм фінансування відбудови та розвитку громад.</p> <p>8. Зростання попиту на сільськогосподарську продукцію та будівельні матеріали в період післявоєнної відбудови.</p> <p>9. Залучення міжнародних грантів і інвестицій для раціонального використання земельних ресурсів.</p> <p>10. Формування безпечного інвестиційного середовища та можливість релокації підприємств у громаду.</p> <p>11. Розвиток енергетичної стійкості громади через автономні та відновлювані джерела енергії.</p> <p>12. Розширення міжнародної та міжмуніципальної співпраці, формування бренду громади як моделі відновлення прифронтових територій.</p>	<p>1. Продовження та ескалація бойових дій, ризик повторної окупації громади, подальші руйнування інфраструктури й економіки.</p> <p>2. Суцільне мінне забруднення та знищення земель, що унеможлиблює використання сільськогосподарських, житлових і природоохоронних територій.</p> <p>3. Подальша деградація довкілля (знищення лісів, заповідників, забруднення територій, стихійні сміттєзвалища, токсичні відходи).</p> <p>4. Втрати або пошкодження об'єктів критичної інфраструктури, у тому числі транспортної, енергетичної, водопровідної та соціальної.</p> <p>5. Енергетичні ризики: постійні атаки на енергосистему, тривалі блекаути, дефіцит обладнання та ризик повторного руйнування відновлених об'єктів.</p> <p>6. Зростання навантаження на соціальну та медичну системи за умов одночасного скорочення фінансових і кадрових ресурсів.</p> <p>7. Відтік населення, молоді та кваліфікованих кадрів, що поглиблює демографічну кризу та кадровий дефіцит.</p> <p>8. Економічна нестабільність: зростання цін і тарифів, зниження платоспроможності населення, скорочення бюджетних надходжень.</p> <p>9. Порушення логістики та транспортних ланцюгів, що ускладнює відбудову, гуманітарні поставки та економічну діяльність.</p> <p>10. Несприятливий інвестиційний клімат через тривалу війну, високі безпекові ризики та порушену логістику.</p> <p>11. Скорочення міжнародної та донорської допомоги через конкуренцію глобальних криз або відсутність швидкого прогресу відбудови.</p>

	12. Обмеження міжнародної та міжмуніципальної співпраці внаслідок безпекових ризиків і воєнного стану.
--	---

У разі, якщо проєкт Плану заходів не буде затверджено, всі передбачені заходи не будуть комплексними, інтегрованими та ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру.

Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем внаслідок тривалих активних військових дій на території громади, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

План заходів враховує екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку громади та підвищення якості життя населення. Реалізація заходів Плану заходів при існуючому стані дозволяє покращити соціально-економічні умови життя і діяльності громади.

Російське вторгнення спричинило значний обсяг екологічних проблем, подолання яких доведеться вирішувати впродовж багатьох років після перемоги.

Тому необхідно забезпечити дієві і сучасні методи покращення екологічної ситуації.

Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів може мати тільки позитивні наслідки.

Реалізація заходів при існуючому стані спрямована на покращення соціально-економічних умов життя і діяльності громади. На основі аналізу заходів можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно можуть зазнати впливу від реалізації заходів Плану:

атмосферне повітря – негативні наслідки відсутні: збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами не передбачено;

клімат – негативні наслідки відсутні: погіршення клімату і мікроклімату в результаті реалізації Плану заходів не очікується;

водні ресурси – негативні наслідки відсутні: цілями Плану заходів не передбачено заходи спрямовані на погіршення стану водних об'єктів, комунальних мереж водопостачання та водовідведення та системи знезараження питної води;

відходи – позитивні наслідки: очищення санітарних зон, зменшення екологічного навантаження та покращення санітарного стану території громади;

земельні ресурси – негативні наслідки відсутні: не передбачається додаткове техногенне навантаження на земельні ресурси, що розташовані на території громади;

біорізноманіття – позитивні наслідки: збереження та відтворення лісів, біологічного та ландшафтного різноманіття;

рекреаційні зони – негативні наслідки відсутні;

культурна спадщина – негативні наслідки відсутні;
території та об'єкти Смарагдової мережі – наслідки відсутні;
об'єкти природно-заповідного фонду та екомережі – наслідки відсутні;
водно-болотні угіддя загальнодержавного та місцевого значення – наслідки відсутні;

населення та інфраструктура – позитивні наслідки: захист населення і території, попередження та реагування на безпекові загрози (проведення аварійно-рятувальних робіт; забезпечення захисними спорудами цивільного захисту); забезпечення доступності та якості публічних послуг з урахуванням безпекової ситуації (медична допомога; адміністративні та соціальні послуги; освітній процес тощо); сприяння соціальної згуртованості та збереження локальної ідентичності; покращення умов життя вразливих груп населення;

екологічне управління та моніторинг – негативні наслідки відсутні: фіксація та моніторинг наслідків воєнних руйнувань та впливу на довкілля.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Плану призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Транскордонний вплив. Транскордонний вплив під час реалізації положень Плану відсутній.

При впровадженні заходів Плану, які спрямовані на охорону навколишнього середовища, розвиток людського потенціалу та забезпечення комфортних та безпечних умов для життя населення громади, то її реалізація з високою ймовірністю, у порівнянні із існуючим станом (без урахування наслідків бойових дій), має забезпечити позитивний вплив на компоненти довкілля і стан здоров'я та умови проживання населення.

При гіпотетичному «нульовому» сценарії, якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток території громади є проблематичним. Це може призвести до погіршення екологічної ситуації і, як наслідок, може відобразитися на умовах життя та здоров'я населення.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Враховуючи активні бойові дії на території громади, основні екологічні проблеми Лиманської міської територіальної громади, що наведені в таблиці 4.1, розподілено на дві категорії – ті, які були актуальні станом на 24.02.2022 та, ті що спричинені бойовими діями та додалися після 24.02.2022, відповідно.

Таблиця 4.1 – Основні екологічні проблеми громади

№ з/п	Екологічні проблеми (до 24.02.2022)
1	Екологічні наслідки діяльності промислових підприємств (зокрема, забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств)
2	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових і сільськогосподарських підприємств, підприємств житлово-комунального господарства, поверхневого стоку населених пунктів
3	Незадовільний стан очисних споруд
4	Застарілий стан основних фондів житлового господарства: теплових, водопровідно-каналізаційних, електричних мереж, ліфтового господарства. Втрати води та тепла в мережах. Збиткові котельні (застарілі котли). Недостатній тиск у водопровідних мережах. Низький рівень якості теплопостачання та водопостачання.
5	Потреба у проведенні капітального ремонту будівель закладів освіти, охорони здоров'я та культури
6	Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту
7	Неефективне управління у сфері управління побутовими відходами, зокрема: наявність стихійних сміттєзвалищ побутових відходів; недостатня кількість сучасної інфраструктури управління побутовими відходами; відсутність системи роздільного збору сміття
8	Низький рівень екологічної обізнаності, недостатня активність та самоорганізація суспільства з питань охорони довкілля
9	Недостатнє використання сучасних технологій для зменшення впливів на довкілля на промислових підприємствах
10	Відсутність економічних механізмів стимулювання розвитку екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем
Екологічні проблеми (після 24.02.22)	
1	Значне збільшення концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі громади в період ведення активних бойових дій внаслідок потрапляння великої кількості продуктів згорання боєприпасів в атмосферне повітря в результаті руйнування цивільної та військової техніки, об'єктів інфраструктури
2	Дестабілізація роботи обслуговуючих організацій, що займаються водопостачанням та очищенням стічних вод
3	Можливе пошкодження гідротехнічних споруд
4	Загроза потрапляння стічних вод без очищення до водних об'єктів
5	Ймовірне зростання концентрацій біогенних та органічних сполук у водних об'єктах
6	Утворення великої кількості відходів від руйнування об'єктів
7	Значні зміни ландшафту, порушення родючого шару ґрунту, деградація рослинного покриву
8	Забруднення земельних ресурсів важкими металами, концентрації яких у місцях бойових дій можуть перевищувати фонові значення
9	Знищення лісових ресурсів, флори та фауни
10	Зниження водопроникності ґрунтів, порушення біохімічних та мікробіологічних процесів

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

При проведенні стратегічної екологічної оцінки проєкту Плану заходів розглядались можливі шляхи вирішення екологічних проблем громади, що забезпечать досягнення цілей державної екологічної політики.

У Плані запропоновано ряд заходів, які повинні реалізовуватися відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» і кореспондуватися із стратегічними цілями з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, визначеними Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року, Національним планом управління відходами до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 року №117-р, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 року № 940), Паризькою угодою, ратифікованою Законом України від 14 липня 2016 року № 1469, Директивою 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» від 23 жовтня 2000 року (із змінами), Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі, Водним Кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Відповідно до нормативно-правової бази України проєкт Плану заходів відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;

- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що проєкт Плану заходів, відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному рівні, враховує їх та пропонує комплекс заходів, які спрямовані на їх виконання.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань у інших напрямках співробітництва, наприклад, таких як зміна клімату, охорона озонowego шару та ін., слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проєкту документу державного планування, що є документом регіонального рівня.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації Плану заходів для біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови. Кумулятивний вплив не передбачений.

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Плану заходів зведені в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1 – Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Плану заходів

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			•	
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			•	
3. Погіршення якості атмосферного повітря			•	+
4. Появу джерел неприємних запахів			•	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			•	
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			•	
8. Збільшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			•	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населення			•	

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	ні	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			•	
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			•	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			•	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			•	
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод			•	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			•	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних побутових відходів			•	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених будівельних відходів IV класу небезпеки			•	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління з відходами			•	+
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів			•	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			•	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			•	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями			•	+

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	ні	
місцевих громад				
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, небезпечна діяльність на їх території тощо)			•	
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому			•	
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			•	
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			•	
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			•	
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			•	+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			•	
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків			•	
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			•	
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			•	
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	+
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			•	
42. Погіршення екологічного моніторингу			•	+
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на			•	

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	ні	
процеси техногенного навантаження				
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			•	
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			•	
48. Суттєве порушення якості природного середовища			•	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			•	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямиий або опосередкований вплив на добробут людей			•	

На основі оцінок, представлених в таблиці 6.1, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану заходів:

Вплив на атмосферне повітря. Внаслідок реалізації Плану негативні наслідки відсутні: збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами не передбачено.

Вплив на клімат. Внаслідок реалізації Плану негативні наслідки відсутні: погіршення клімату і мікроклімату в результаті реалізації Плану заходів не очікується.

Вплив на водні ресурси. Внаслідок реалізації Плану негативні наслідки відсутні: цілями Плану заходів не передбачено заходи спрямовані на погіршення стану водних об'єктів, комунальних мереж водопостачання та водовідведення та системи знезараження питної води.

Відходи. В результаті реалізації Плану очікуються позитивні наслідки: очищення санітарних зон, зменшення екологічного навантаження та покращення санітарного стану території громади.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Плану негативні наслідки відсутні: не передбачається додаткове техногенне навантаження на земельні ресурси, що розташовані на території громади.

Вплив на біорізноманіття. В результаті реалізації Плану очікуються позитивні наслідки: збереження та відтворення лісів, біологічного та ландшафтного різноманіття.

Вплив на рекреаційні зони та культурну спадщину. Реалізація Плану не призведе до негативного впливу на наявні об'єкти рекреаційних зон та історико-культурної спадщини.

Вплив на території та об'єкти Смарагдової мережі. В Плані не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на території та об'єкти Смарагдової мережі.

Вплив на території та об'єкти природно-заповідного фонду та екомережі. В Плані не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду та екомережі.

Вплив на водно-болотні угіддя загальнодержавного та місцевого значення. В Плані не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на водно-болотні угіддя загальнодержавного та місцевого значення.

Вплив на населення та інфраструктуру. В результаті реалізації Плану очікуються позитивні наслідки: захист населення і території, попередження та реагування на безпекові загрози (проведення аварійно-рятувальних робіт; забезпечення захисними спорудами цивільного захисту); забезпечення доступності та якості публічних послуг з урахуванням безпекової ситуації (медична допомога; адміністративні та соціальні послуги; освітній процес тощо); сприяння соціальної згуртованості та збереження локальної ідентичності; покращення умов життя вразливих груп населення.

Екологічне управління, моніторинг. План заходів, не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Плану заходів, призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Синергічний вплив. Сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту – відсутні.

Коротко-, середньо- та довгострокові (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років) наслідки – негативні наслідки коротко-, середньо- та довгострокові від реалізації Плану заходів – відсутні.

Постійні і тимчасові, позитивні і негативних наслідки – негативні наслідки постійного і тимчасового характеру від реалізації заходів Плану – відсутні. Позитивні наслідки зазначені вище окремо для компонентів навколишнього, соціального та культурного середовища громади.

Транскордонний вплив. Транскордонний вплив під час реалізації положень Плану заходів – відсутній.

Таким чином, реалізація Плану заходів не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних завдань Плану має призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

Затвердження Плану, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки як зазначалося вище буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Після завершення бойових дій до заходів Плану, у разі необхідності, можуть бути внесені зміни, з урахуванням першочерговості заходів з відновлення громади.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Реалізація проекту Плану потребує виконання певної кількості заходів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища на території регіону, з огляду на тривалість активних бойових дій.

Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на навколишнє середовище проекту Плану, можна виділити:

- 1) Формування системи моніторингу довкілля Лиманської громади;
- 2) Очищення санітарних зон, зменшення екологічного навантаження та покращення санітарного стану території громади;
- 3) Розробка програми комплексного відновлення території Лиманської міської територіальної громади.

Виконання завдань, передбачених Планом заходів, матиме позитивний вплив на складові довкілля, стан здоров'я населення, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території громади.

Замовник у разі виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечує здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вживає заходи для їх усунення.

Крім того, після завершення бойових дій до завдань Плану заходів, у разі необхідності, можуть бути внесені зміни, з урахуванням першочерговості заходів з відновлення громади.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).

Під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля, а також оцінено вплив на навколишнє середовище, прогноз впливу на навколишнє середовище, виходячи із особливостей планованої діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

У контексті стратегічної екологічної оцінки Плану заходів були розглянуті два сценарії розвитку:

- *оптимістичний*, який демонструє позитивну динаміку, яка можлива за умови успішної реалізації Плану заходів;

- *гіпотетичний «нульовий»*, за яким не розробляється і не затверджується План, за яким більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

План заходів базується на принципі сталого економічного та соціального розвитку, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки регіону.

Напрями розвитку включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей забезпечення високого рівня охорони і зменшення впливів на довкілля.

За результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток громади є дещо ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах регіону, продовження подальшого неефективного використання екологічних ресурсів.

Таким чином, найбільш сприятливим з екологічної точки зору варіантом є затвердження Плану заходів.

Водночас, з урахуванням того, що План заходів з реалізації у 2026–2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади є комплексним документом державного планування, у межах СЕО було розглянуто виправдані альтернативи її незатвердження, а саме:

Альтернатива 1. Реалізація окремих короткострокових програм та заходів без затвердження Плану заходів.

Зазначена альтернатива передбачає впровадження окремих локальних рішень та короткострокових програм, спрямованих на вирішення нагальних потреб громади у різних сферах. Водночас такий підхід не забезпечує комплексного планування розвитку території, узгодженості між галузевими

заходами та ефективною координацією дій органів місцевого самоврядування. Крім того, відсутність єдиного стратегічного підходу ускладнює оцінку довгострокових та кумулятивних впливів на довкілля, а також контроль за досягненням екологічних цілей.

Альтернатива 2. Реалізація виключно галузевих цільових програм строком на 1–3 роки.

Дана альтернатива передбачає підготовку та реалізацію окремих програм у сферах житлово-комунального господарства, інфраструктури, соціального захисту, благоустрою, охорони довкілля тощо без формування єдиного Плану заходів. Незважаючи на можливість часткового вирішення окремих проблем громади, такий підхід характеризується недостатнім рівнем міжсекторальної узгодженості, фрагментарністю управлінських рішень та відсутністю комплексного механізму моніторингу екологічних наслідків. Також ускладнюється забезпечення збалансованого розвитку території з урахуванням екологічних обмежень та принципів сталого розвитку.

Альтернатива 3. Незатвердження Плану заходів.

У разі незатвердження Плану заходів реалізація стратегічних цілей Стратегії розвитку громади буде суттєво ускладнена. Відсутність визначених пріоритетних заходів, механізмів реалізації та джерел фінансування може призвести до уповільнення соціально-економічного розвитку громади, погіршення стану інженерної та соціальної інфраструктури, зниження інвестиційної привабливості території, а також до недостатнього врахування екологічних аспектів під час прийняття управлінських рішень.

Порівняльний аналіз розглянутих альтернатив свідчить, що затвердження Плану заходів з реалізації у 2026–2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади є найбільш оптимальним варіантом, оскільки забезпечує комплексний, системний та збалансований підхід до розвитку громади, врахування екологічних вимог та можливість здійснення моніторингу наслідків реалізації документа державного планування для довкілля та здоров'я населення.

Під час підготовки звіту стратегічної екологічної оцінки визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності, здійснено оцінку можливого впливу на довкілля та здоров'я населення, а також прогноз наслідків реалізації Плану заходів з урахуванням природних, соціальних і техногенних умов. У процесі проведення СЕО враховано наявні обмеження, пов'язані з недостатністю окремих статистичних даних та обмеженим доступом до інформації в умовах воєнного стану, що не вплинуло на загальні висновки щодо екологічної прийнятності документа.

Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки Плану Заходів є її відповідність законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища України.

Під час здійснення СЕО було проаналізовано статистичну інформацію надану відповідними установами, що здійснюють свою діяльність у межах громади, зокрема: Сіверсько-Донецьке басейнове управління водних ресурсів, Державна установа «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України», Департамент екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації та частково застосовано метод оцінювання ризиків для довкілля та здоров'я населення.

Проте виникли ускладнення пов'язані з відсутністю актуальної статистичної інформації у розрізі громади (утворення відходів, щодо чисельності населення, рівня захворюваності та ін.).

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що План заходів відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Плану не справить значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення. Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально підібрані для цілей СЕО.

Для оцінки повноти та якості реалізації програмних заходів здійснюватиметься моніторинг виконання Плану заходів, що дасть змогу оперативно приймати необхідні управлінські рішення. Моніторинг проводитиметься відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі й для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272.

Моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації Плану заходів для довкілля застосовуються екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані.

Але, відповідно до положень Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-ХІ «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком.

Крім того, аналіз ситуації в зоні конфлікту на території громади ускладнено через обмежений набір джерел інформації. Сьогодні на території громади не проводиться екологічний моніторинг, відсутня достовірна інформація про характер пошкоджень підприємств, ускладнена робота

Державної екологічної інспекції в Донецькій області через відсутність доступу до частини території для проведення повноцінного обстеження.

Враховуючи зазначене, пропонується здійснення моніторингу виконання Плану заходів за даними щодо:

1) Середньорічних концентрацій забруднюючих речовин по населених пунктах громади, де Донецьким регіональним центром з гідрометеорології здійснюється дослідження стану атмосферного повітря для основних забруднювачів у порівнянні до затверджених рівнів ГДК у атмосферному повітрі населених місць.

2) Державного моніторингу поверхневих вод на відповідність затвердженим ГДК в поверхневих водах на території громади для головних забруднювачів поверхневих вод, що здійснюється Сіверсько-Донецьке басейнове управління водних ресурсів.

3) Статистичних даних показників стану здоров'я, що ведеться Департаментом охорони здоров'я Донецької обласної державної адміністрації.

Або, у разі відсутності даних щодо зазначених показників, внаслідок ведення тривалих бойових дій на території громади, пропонується, як альтернативний варіант, використати статистичні дані щодо стану атмосферного повітря та водних ресурсів на території громади.

Таблиця 4.1 – Екологічні індикатори для моніторингу

№ з/п	Індикатор	Періодичність
1	<i>Атмосферне повітря</i> Базовий показник – рівні ГДК, затверджені відповідно чинного законодавства.	Один раз на рік
2	<i>Поверхневі води</i> Базовий показник – рівні ГДК, затверджені відповідно чинного законодавства.	Один раз на рік
3	<i>Стан здоров'я</i> Зміна показників стану здоров'я.	Один раз на рік

Згідно статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Замовник у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення непередбачених звітом про СЕО негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів щодо їх усунення.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Враховуючи географічне місце розташування території громади на значній відстані від межі сусідніх держав ймовірні транскордонні наслідки на довкілля та здоров'я населення відсутні.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію

Документ державного планування «План заходів з реалізації у 2026–2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року» розроблено з метою забезпечення сталого соціально-економічного розвитку громади, підвищення якості життя населення, розвитку інфраструктури, покращення екологічного стану території та раціонального використання природних ресурсів.

У межах стратегічної екологічної оцінки проведено аналіз поточного стану довкілля на території громади, зокрема стану атмосферного повітря, водних ресурсів, земель, ґрунтів, рослинного і тваринного світу, природно-заповідного фонду, кліматичних умов, ландшафтів, об'єктів культурної спадщини, а також факторів, що впливають на здоров'я населення та безпеку життєдіяльності.

Під час підготовки Звіту про СЕО враховано основні екологічні проблеми території громади, пов'язані із наслідками воєнних дій, станом інженерної та комунальної інфраструктури, поводженням з відходами, можливим забрудненням компонентів довкілля, деградацією земель, зміною клімату та необхідністю збереження природних територій.

У процесі СЕО проаналізовано відповідність документа державного планування вимогам природоохоронного законодавства, державним і регіональним екологічним програмам та стратегічним документам у сфері охорони довкілля, управління відходами, водних ресурсів, лісового господарства, адаптації до зміни клімату та збереження біорізноманіття.

Оцінка ймовірних наслідків реалізації Плану заходів свідчить, що документ загалом матиме позитивний вплив на соціально-економічний розвиток громади та не передбачає реалізації видів діяльності, які можуть спричинити значний негативний вплив на довкілля за умови дотримання вимог природоохоронного законодавства та виконання передбачених природоохоронних заходів.

Разом з тим, окремі заходи можуть супроводжуватись тимчасовими локальними впливами на атмосферне повітря, ґрунти, водні ресурси, рослинний і тваринний світ, рівень шуму та утворенням відходів під час виконання будівельних, ремонтних або відновлювальних робіт. Такі впливи оцінюються як допустимі, короткострокові та такі, що можуть бути мінімізовані шляхом дотримання екологічних, санітарних та будівельних норм.

У межах СЕО розглянуто альтернативні варіанти розвитку, зокрема:

- реалізацію окремих короткострокових програм;
- впровадження лише галузевих цільових програм;
- незатвердження Плану заходів.

За результатами аналізу встановлено, що затвердження Плану заходів є найбільш ефективним варіантом, оскільки забезпечує комплексний підхід до розвитку громади, узгодженість заходів у різних сферах та можливість врахування екологічних аспектів під час реалізації управлінських рішень.

Для запобігання або зменшення можливих негативних впливів передбачено:

- дотримання вимог природоохоронного та санітарного законодавства;
- раціональне використання природних ресурсів;
- здійснення належного управління відходами;
- збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- врахування вимог щодо охорони територій Смарагдової мережі;
- контроль за станом атмосферного повітря, водних ресурсів та ґрунтів;
- проведення моніторингу наслідків реалізації документа державного планування для довкілля та здоров'я населення.

Моніторинг наслідків реалізації Плану заходів здійснюватиметься шляхом аналізу екологічних та соціальних показників, збору інформації щодо стану довкілля, рівня захворюваності населення, стану природних ресурсів та ефективності виконання природоохоронних заходів.

Таким чином, реалізація Плану заходів з реалізації у 2026–2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади за умови дотримання екологічних вимог та здійснення передбачених заходів не повинна спричинити суттєвого негативного впливу на довкілля та здоров'я населення і сприятиме сталому розвитку території громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII.
2. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» 16 жовтня 1992 року № 2707-XII.
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року № 2059-VIII.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (із змінами).
5. Практичний посібник для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування». – Асоціація міст України (АМУ), проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (проект ПРОМІС). – Київ, 2019.
6. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2024 році.
7. Екологічний паспорт Донецької області за 2024 рік.
8. Статистична інформація. Навколишнє середовище.
9. Проект «Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року».
10. Проект «Плану заходів з реалізації у 2026-2027 роках Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року».

